

og det, hvorom den militære Sagkundskab den Gang stod samlet, at Danmark kun kunde opfylde sine folkeretlige Neutralitetsforpligtelser ved en paa et kraftigt Forsvar af København baseret Forsvarsordning, vil ærede Medlemmer forstaa, at Professor Matzens Udtalelser hverken kunde have Tilslutning fra den da siddende Regering eller fra Partiet Venstre, det radikale Venstre eller Socialdemokratiet. Heller ikke de Udtalelser, som daværende Udenrigsminister Deuntzer i saa Henseende fremsatte, kan tages som Udtryk for noget, hvorom der paa det paagældende Tidspunkt herskede en ensartet Opfattelse, for saa vidt som Repræsentanter for saavel det radikale Venstre som Socialdemokratiet og til Dels Højre her tog Afstand fra Regeringens Opfattelse i deres i 1908 afgivne Betænkninger og Forslag, idet de to førstnævnte Partier fandt, at Regeringen og Partiet Venstre var gaaet alt for vidt, medens Højre krævede et Forsvar baseret paa Københavns Befæstning.

Jeg mener derfor at kunne konstatere, at der allerede paa det paagældende Tidspunkt har staaet Strid, ikke om selve de paagældende folkeretlige Bestemmelser; men om deres Konsekvens i konkrete Magtforanstaltninger, og paa dette Punkt har der, saa længe Forsvarsdiskussionen har staaet paa, her i Landet altid været afgørende Divergenser i de forskellige Partiers Opfattelse. Jeg erkender, at det konservative Parti altid har hævdet, at et betydeligt militært Apparat var nødvendigt til Opfyldelse af vore folkeretlige Forpligtelser; men det vil ikke kunne nægtes, at Partiet her er blevet bekæmpet først af Venstre, senere af det radikale Venstre og Socialdemokratiet.

At Regeringen her staar i en anden Stilling end den foregaaende Regering og ikke paa dette Punkt bekender sig til de samme Anskuelse, som laa til Grund for Gennemførelsen af Forsvarsordningen af 1922, er selvindlysende, idet der her som paa saa mange andre Punkter naturligvis er sket et Systemskifte, da den socialdemokratiske Regering i April kom til Magten, idet nye Synspunkter med Hensyn til, hvad der der maa anses for den mest hensigtsmæssige Politik i det foreliggende Spørgsmaal, baade over for andre Stater og indefter, er blevet raadende.

Det ærede Medlem Hr. Pürschel spurgte mig, fra hvilket Tidspunkt, ja endog fra hvilken Dag og hvilket Klokkeslæt Udenrigsministeriet havde ændret sit Syn paa disse Spørgsmaal. Hvis det ærede Medlem tænker paa den tidligere Udenrigsminister

Deuntzers Erklæringer, saa formoder jeg, at den allerede givne Fremstilling har overflødiggjort yderligere Svar.

Det ærede Medlem nævnte imidlertid ogsaa i denne Forbindelse, at den radikale Regering i 1920 fremsatte et Forslag om Tiltræden af Folkeforbundet, i hvilket der udtrykkeligt stod, at Folkeforbundspagten ikke havde ændret noget ved de Forpligtelser, som paahviler Staterne i Henhold til Haagerkonventionerne. Jeg gaar ud fra, at der her sigtes til de Bemærkninger af Udenrigsministeriet, hvormed Forslaget om Danmarks Indtræden i Folkenes Forbund var ledsaget. Det hedder nemlig deri: „I denne Forbindelse er der Grund til at fremhæve, at Neutralitetsbegrebet ikke kan anses som uforeneligt med en Tiltræden af Folkeforbundspagten. Under Krige, som efter Folkeforbundspagten ikke betegner et Brud paa dens Bestemmelser, maa Staterne være berettiget til at forblive neutrale i samme Forstand som efter den hidtidige Folkeret.“ Hvis det er hertil, det ærede Medlem har hentydet, vil jeg endnu gerne have Lov til at tilføje, at det er en Misforstaaelse, at disse Bemærkninger skulde være i Strid med de Synspunkter, jeg har haft den Ære at udvikle overfor dette høje Ting. De omtalte Bemærkninger tilsigtede nemlig at fastslaa en Tanke, som man fra dansk Side til Stadighed har gjort sig til Talsmand for, nemlig at et Medlemskab af Folkenes Forbund ikke uden videre afskærer en Stat fra at erklære sig neutral. Disse Bestræbelser fra Danmarks og visse andre ligestillede Landes Side har ogsaa baaret Frugt, særlig gennem de Beslutninger, der toges paa Folkeforbundsforsamlingen i 1921.

Ved disse Beslutninger blev det nemlig slaaet fast, at Anvendelsen af Forbundspagten Sanktionssystem ikke uden videre er ensbetydende med en almindelig Krigstilstand mellem samtlige Forbundsmedlemmer. Det blev ved denne Lejlighed udtrykkelig udtalt, at den enkelte Stats Pagtbrud ikke kunde tvinge alle andre Stater ind i en Krigstilstand, og Følgen heraf er efter vor Opfattelse, at Neutralitetsretten ogsaa i denne Situation kan gøres gældende af de Stater, som ikke ønsker at komme i Krig. Spørgsmaalet om disses militære Beredskab eller Afrustning er imidlertid et helt andet Spørgsmaal, som der ikke har været tænkt paa ved de Bemærkninger, hvortil det ærede Medlem Hr. Pürschel har sigtet.

Men videre end hertil gaar Udenrigsministeriets Bemærkninger af 1920 ingenlunde. Man vilde kun fastslaa, at Stillingen som neutral overhovedet fremtidig